

NTFs Forum for tillitsvalgte, Leangkollen i Asker, 16.–17. april 2004:

Fasttannlege – er det realistisk?

Selvsagt var årets Forum for tillitsvalgte preget av temaer knyttet til den nylig startede utredningen av det offentlige engasjement innen tannhelse i Norge. Svenskene har prøvd det meste innen offentlig finansiering og til å innlede hadde man invitert ordførande i Sveriges Tandläkarförbund, Roland Svensson. I tillegg til en visjonær tidligere byråkrat og fylkestannlege, Trond Augustson. Resultatet var at de tilstedeværende offentlige tannlegene tenkte glødende tanker om seg selv som fasttannlege, mens de private fremsto som mer lukne med tanke på det samme.

Forum for tillitsvalgte er et uformelt politisk verksted der det ikke fattes beslutninger, men der NTFs tillitsvalgte bryner standpunkter og staker ut kursen videre. Dermed er det ikke til å undres over at årets dominerende tema var den pågående utredningen om tannhelsetjenesten og diskusjoner, for ikke å si spekulasjoner, om hvor den kan føre hen. Det kan synes som om mange offentlige tannleger gjør seg klare for en fasttannlegeordning og ser på den løsningen som både naturlig og forlokkende, mens de private ikke er like tent på tanken. Ut fra et brukerstandpunkt kan man forsiktig spørre hvor det blir av forebyggingen i et slikt system.

Ordførande i Sveriges Tandläkarförbund, tilsvarende presidenten i NTF, var invitert for å snakke om nabolandets erfaringer med ulike former og fasonger på offentlig finansiering av tannhelsetjenester. Han tok for seg de siste 30 årenes reformer og konsekvenser av disse, og startet med svenskens innføring av allmenn tannhelseforsikring i 1974. Målsettingen var å gjøre tannhelsetjenester økonomisk tilgjengelige for alle, og forsikringen omfattet alle typer behandling. De positive effektene av dette var at befolkningen

Ordførande i Sveriges Tandläkarförbund, Roland Svensson, fortalte om alle utredningene og reformene som har vært innen tryggedekning av tannhelsetjenester i Sverige.

fikk bedre tannhelse, etterspørselen etter tannhelsetjenester økte og man fikk en kraftig utbygging av tannhelsetjenesten, særlig på den offentlige siden. I tillegg ble vilkårene for å drive tannhelsetjenester mer likeverdige for tannlegene i privat og offentlig sektor. De negative effektene som etter hvert viste seg, var voksende kostnader for tannhelseforsikringen, dårligere statsfinanser, uthuling av forsikringen og dårligere økonomiske vilkår for pasientene. Uten å gå nærmere i detalj om svenskens erfaringer, har det gang på gang vist seg at løsningene de har valgt er blitt dyrere enn antatt, og etter hvert for dyre for statskassen. Og så har man måttet gå i gang med nye utredninger for å finne nye løsninger.

Alt dette trengte ikke den andre inviterte innlederen, Trond Augustson, å tenke så mye på når han presenterte sitt forslag til løsning. Han var heller ikke primært opptatt av beløp, selv om han luftet noen, ei heller størrelsen på egenandeler. Han snakket imidlertid varmt

om fritt tannlegevalg og et fasttannlegesystem der tannlegene har lister på samme måte som legene, og der et gitt beløp følger individet. Beløpets størrelse skal være avhengig av hvilken gruppe individet tilhører. I tillegg kom han med forslag til hvilke grupper som etter hans mening bør få støtte til tannbehandling fra det offentlige, som ikke er helt likt det vi har i dag. Med utgangspunkt i statistikken over befolkningens bruk av tannhelsetjenester tok han blant annet til orde for å inkludere ungdom opp til 25 år i det offentlige systemet, mens han sa at han ikke syntes veldig synd på de som befinner seg i hjemmesykepleien. Det beste for den gruppen vil i følge Augustson være å beholde sin faste tannlege, fremfor å få tannhelsetjenesten dekket og utført av en fremmed offentlig ansatt. Offentlig tannlege er noe man ikke trenger lenger, mente Augustson, i hvert fall ikke i Oslo og Bergen. Verre er det i distriktene der det er vanskelig å rekruttere.

I Augustsons modell er i hvert fall Den offentlige tannhelsetjenesten slik vi kjenner den i dag, en saga blott og han mener at offentlig og privat virksomhet bør ha lik finansiering. For å avhjelpe dårlig fordeling av tannleger og manglende effektivitet og insentiver i det offentlige har han foreslått en modell som ligner legenes fastlegesystem, der pasientene fritt skal kunne velge hvilken tannlege de vil ha. Modellen har også til hensikt å avskaffe innflokke trygdeordninger, som bare fører til vegring mot behandling av pasienter som er støtteberettiget. Og uten å gå langt inn i det, hadde han også forslag til grupper og gruppeinndeling samt faste årlige beløp per individ for noen av gruppene. Augustson hadde også tenkt på hvilke tjenester som bør være gjenstand for pliktmessige trygdeytelser. Det store spørsmålet i dette kan være hvor det blir av fore-

byggingen. Ikke det at Augustson ikke hadde tenkt på det også. Forebygging skal etter hans plan være en del av det tannlegene får betalt for å yte overfor sine listepasienter. Roland Svensson som syntes han kunne dra kjensel på modellen fra sin svenske erfaring, minnet om at gruppene må være konkurransenøytrale, slik at ingen fremstår som mer attraktive å behandle enn andre, mens noen konsekvent velges bort.

Det etterfølgende gruppearbeidet, syntes å bære preg av å være inspirert av Trond Augustsons tanker, selv om bare noen svar ble luftet i sin fulle bredde. Gruppene leverte skriftlige besvarelser som NTFs hovedstyre tar med seg som innspill til sitt videre arbeid. Håpet er også at deltakerne på Forum for tillitsvalgte er blitt inspirert til å diskutere saken videre lokalt, og at det vil komme ytterligere innspill til NTF sentralt i tiden som kommer. Meningen er at utvalget som arbeider med utredningen som skal resultere i en av Norges offentlige utredninger (NOU) skal være ferdig i løpet av våren 2005. Om den tidsplanen holder, vil tiden vise. NTFs president gjorde det i hvert fall klart at hovedstyret har til hensikt å følge arbeidet nøye, og ga uttrykk for at han mer enn noen gang ønsket alle innspill fra medlemmene velkommen, både i denne og i andre saker.

Forum for tillitsvalgte var videre viet en innledning og diskusjon om retningslinjer for etterutdanning i NTF. Hovedstyrets Jan Henrik Andersen innledet og oppsummerte resultatene av høringsrunden i lokalforeningene. Diskusjonen, som har engasjert mange både i høringsrunden og under årets Forum for tillitsvalgte, dreier seg mest om hvor mange timer det er lurt å legge seg på som en årlig standard. Tallene man tenker på i den sammenhengen er henholdsvis 40 og 20 timer i året, eller 200 versus 100 timer over fem år. Om det nå blir det ene eller det andre; det viktigste er kanskje at det blir gjeldende for alle tannleger som skal praktisere i Norge, og ikke noe som bare skal gjelde for medlemmer av NTF. Menningene om etterutdanning, timeantall og innhold er mange og delte, og noen entydig konklusjon aner man ikke kon-

turene av etter Forum for tillitsvalgte. Men kanskje er saken moden for en eller annen beslutning når representantskapet møtes i november?

Forum for tillitsvalgte er i tillegg til å være et politisk verksted også en arena for generell informasjon, aktualiteter og nyheter. Medlemmene rundt om i landet kan vente seg orienteringer fra sine utsendinger om tillitsvalgtopp-læringen i NTF, pensjonskomisjonens innstilling, priser på dentalt utstyr, lønnsoppgjøret i Den offentlige tannhelsetjenesten og selvsagt fremdriften i den omtalte offentlige utredningen av offentlig engasjement på tannhelsefeltet.

Helt på slutten av møtet fikk temperaturen et nytt oppsving, kanskje til høyeste nivå, på årets Forum for tillitsvalgte. Da lederen av Oppland tannlegeforening, Ellen O. Kjosnes, presenterte sitt innlegg om tannlegevakt; hvem har ansvaret, og hva sier loven, avtaleverket og retningslinjene? Hun konkluderte med at grunnlaget for tilfredsstillende tannlegevaktordninger ikke er godt nok her i landet. Og det er mye som tyder på at det i hvert fall utenom vanlig arbeidstid kan være bedre å være hest enn menneske i Norge. Det var ikke dette som vakte avsky, men antydninger om at offentlig ansatte tannleger kan la seg inspirere av bonusordninger til fordel for prioritert klientell falt ikke i god jord over alt, og særlig ikke i Sør-Trøndelag.

Møtet ble avsluttet i trygg forvissning om at engasjementet blant NTFs tillitsvalgte er høyst levende.

Ellen Beate Dyvi